

שיחות הר"ן – אות פא

1) שיחות הר"ן – אות פא

בני אדם הם מונעים גדולים מאד. ודע, אם היה האדם לבדו ולא היה אצלו בני אדם אחרים למנועו, אף-על-פי שגם אז היו באים על האדם כל הבלבולים וכל המחשבות הטורדות וכל המניעות, אף-על-פיהן **בודאי היה מטה עצמו לדרך החיים.** **פי סוף כל סוף היה מטה תמיד לדרך האמת.** ואפלו אם היה עובר עברה ח"ו ורחמנא לצלן, אף-על-פיהן בודאי היה מתחרט חרטה גדולה מאד בכל פעם. **וסוף כל דבר היה נשאר אצל האמת.** אבל כשיש בני אדם המבלבלים, דהיינו כשהאדם מתחבר ח"ו לאיזה חכמים בדעתם שיש להם איזה ידיעה בחקירה ופילוסופיאה או לכת לצים (והם החכמות הנהוגים עכשו שעושים ליצנות מכמה דברים שבקדשה. כי דוע היטב למי שבקי בחכמות וליצנות אלו) זאת המניעה והבלבול הוא גרוע מהכל. כי אלו החכמות הם מבלבלים ומונעים ביותר, כי כל דרכיו נעשין לו מישור ח"ו. על-ידי החכמות, הן של פילוסופיאה שזאת החכמה מזקת בודאי מאד מאד (כמבאר לעיל ה).

וכן החכמות והליצנות הנ"ל, של אנשים הנדמין ככשרים, היא מזקת גם-כן מאד מאד. כי באמת הכל אחד, **פי החכמות והליצנות שלהם היא ממש כמו הפיריות של הפילוסופיאה.** ובאמת, גרוע יותר החכמות והליצנות שלהם, מחכמת הפילוסופיאה. כי מחכמת הפילוסופיאה הכל בורחים, כי רב ישראל הם בורחים מאד מפילוסופיאה מחמת שהם יודעים שפילוסופיאה מזקת מאד ומורדת את האדם לשאל תחתיות ח"ו, ורחמנא לצלן. אבל זאת הליצנות והחכמות הנ"ל, אין האדם בורח מהם כל-כך, מאחר שיוצאין מפי אנשים הנראין כהגונים ומלבישין הכל בדרכי אמת כאלו האמת עמם. על-כן אין האדם בורח מהם כל-כך, והם מזיקים ומבלבלים ומונעים את האדם מאד מאד מעבודת הבורא ויתברך באמת. אשרי הזוכה לילך בדרך אמת לאמתו ולהיות תם וישר ירא אלקים וסר מרע בלי שום חכמות כלל.

2) ליקוטי עצות – ערך "שמחה", אות כט

[כט]. וצריך לחזק את עצמו שיבוא לשמחה בכל מה דאפשר, ולהשתדל לבקש למצא בעצמו איזה נקודות טובות כדי לבוא לשמחה, כמבאר על פסוק: **"אזמרה לאלקי בעודי"** (ועין בהתחזקות אות כ"ו). ועל כל פנים יש לו לשמח במה שזכה להיות מזרע ישראל שלא עשהו גוי. וזאת השמחה היא בודאי שמחה נפלאה בלי שעור ואין בה שום בלבול, מאחר שהיא מעשה השם ויתברך בעצמו (ועין במקום אחר מזה). ויהיה רגיל לומר בפיו ובבלו בשמחה גדולה: **"ברוך אלקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים"** וכו', ובזה יוכל לשמח כל ימיו בכל מה שיעבר עליו. **גם כמה פעמים צריכין לשמח את עצמו על-ידי מלי דשטותא, מלי דבדיחותא.** ומרובי צרות האדם, שסובל כל אחד בגוף ונפש וממון, על-כן על פי רב אין יכולין לשמח את עצמו **פי אם על-ידי מלי דשטותא, לעשות עצמו פשוטה כדי לבוא לשמחה,** שכל החיות בגוף ונפש תלוי בזה. גם למעלה נעשה מזה יחוד גדול על-ידי בדיחא דעתה, דהיינו שמחה: (שם)

3) שולחן ערוך - אורח חיים, סימן א, סעיף א [הלכות הנהגת אדם בבוקר]

הגה: ... ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת השי"ת.

4) פחד יצחק – אגרות וכבתים, אגרת קיב (ר' יצחק הוטנר זצ"ל)

של תקופת עקבתא דמשיחא. כל זמן שיתכן עוד שכל ישראל ישענו על מקור הוראה אחד, (וידועה המליצה שגדולי הדורות היו כותבים על הרמ"א, ובני ישראל יוצאים ביד רמ"א" ע"ש הכתוב, ובני ישראל יוצאים ביד רמה") עדיין יש קצת נחמה לצרת השעבוד של עקבתא דמשיחא. עם כלות כוחו של מקור הוראה כללי, עצמת הצרות של עקבתא דמשיחא מתחלת. והלא הסימן המובהק של עקבתא דמשיחא הוא החוצפה הצועדת בראש. בעקבתא דמשיחא חוצפא יסגי. ועל כן דברי הרמ"א בסעיפו הראשון מתאימים הם דוקא לאותו הנסיון האופייני לתקופת עקבתא דמשיחא. והנסיון האופייני ביותר לעקבתא דמשיחא הוא נסיון המלעיגים, הכלי זיין המובהק של החוצפה הוא הלעג. ואמנם נאה הוא להפוסק האחרון העומד בשער תקופת עקבתא דמשיחא לחרות על מוזות השער, אל יתבייש מפני המלעיגים". אשריך... ששיימת בנפשך

זאת ועוד אחרת: ספרי העבודה מלאים דברים על אודות עמידה בנסיונות. כמובן הנסיונות הם מסוגים רבים ושונים, נסיונות של ממון, של כבוד, של צער הגוף, של דעות כוזבות וגו' וגו'. ובכל זאת תמצא כי הסעיף הראשון בשולחן ערוך אורח חיים מוצא לנכון להזהיר על נסיון מסוים: **"אל יתבייש מפני המלעיגים עליו"**. ובודאי שכל כהאי גונא טעמא בעי. דהלא סוף סוף הסעיף הראשון בשולחן ערוך נושא דברו על כלליות עבודת השם, ולמה יצא מכלל הנסיונות דוקא נסיון פרטי זה של "מלעיגים" להזכר במפורש בסעיף כללי זה.

אלא שהענין הוא שהרמ"א היה הפוסק האחרון שכל ישראל נשען עליו בכל ארבע חלקי השולחן ערוך המקיפים את חיי התורה בזמן הזה. שני מלים הללו, "הפוסק האחרון", מעידים כמה עדים על התחלתה

5) בראשית (תולדות) – פרק כו, פסוק טו
 וְכָל הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ עֲבָדֵי אָבִיו בְּיַמֵּי אַבְרָהָם אָבִיו סִתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים וַיִּמְלְאוּם עֶפֶר.

6) אמת ואמונה – אות קנו (ר' מנחם מענדל מקוצק זי"ע)
 ...בארות המים הם המדריגות כי מים הוא תורה (ב"ק דף יז.), שחפר אופנים איך לעבוד השי"ת והעלה מרגניתא בידו, "וַיִּסְתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים" פ"י שהם עשו מזה סתם, שהיו סבות שצריך להיות כן בעצם, ולא הבינו שהוא העמיק חדושים בעבודת השי"ת ועשו מזה סתם, והלך יצחק וחפר שנית והראה להם שהוא העמיק חדושים בעבודת הבורא.

7) בראשית (תולדות) – פרק כה, פסוק לד
 וַיַּעֲקֹב נֶתַן לַעֲשׂוֹ לָחֶם וַיִּזְיַד עֲדָשִׁים וַיֵּאֱכַל וַיִּשְׁתֶּ וַיִּקֶּם וַיִּלְדֵּ וַיִּבְזֵ עֲשׂוֹ אֶת הַבְּכֹרָה.

8) מסכת בבא בתרא דף טז:
 אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: חֲמֵשׁ עֲבִירוֹת עֹבֵר אוֹתוֹ רָשָׁע בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם – 1) בָּא עַל נַעֲרָה מְאוֹרָסָה, 2) וְהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ, 3) וְכָפַר בְּעֵיקָר, 4) וְכָפַר בְּתַחֲיִית הַמֵּתִים, 5) וְשָׂט אֶת הַבְּכֹרָה.

9) מעין בית השואבה – פרשת תולדות, עמ' סה (ר' שמעון שואב זצ"ל)

<p>תתכן הכרה זו כי אם כשיש להאדם איזה קשר ושייכות עם הקב"ה, אבל כשאבד האדם הקשר עם הקב"ה ואין לו סיבה שיבוש ברוע מעלליו, אזי אדרבא הוא מתייאש מלשוב עוד באמרו שבין כך ירד לשאול תחתיה.</p>	<p>והנה אף שהגמי' שם לומד כל העבירות מהמקראות מ"מ בפירוש כתיב רק "ויבז עשו את הבכורה", שהכתוב מלמדנו שזה היה החטא היותר גרוע. והיינו שענין התשובה הוא כשמכיר האדם את בוראו ומתבייש ממנו ית' ומתחרט על מה שעשה נגד רצונו, אמנם לא</p>
--	--

10) מסכת עבודה זרה דף יח:
 דרש ר' שמעון בן פזי: מאי דכתיב "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב" - וכי מאחר שלא הלך היכן עמד, ומאחר שלא עמד היכן ישב, ומאחר שלא ישב היכן לץ? אלא לומר לך שאם הלך סופו לעמוד, ואם עמד סופו לישב, ואם ישב סופו ללוץ; ואם לץ עליו הכתוב אומר "אִם חֲכָמָתְךָ חֲכָמָתְ לָךְ, וְלִצְפָתְךָ לְבַדָּךָ תִּשְׂא" (משלי ט, יב).

11) נתיב הליצנות – פרק ב (מהר"ל מפראג זצ"ל)
 ביאור זה כל דבר נמשך לתכלית שלו, ולפיכך אמר שאם הלך וההליכה אינה השלמה שכל הליכה היא להגיע אל תכלית הוא הישיבה או אל המעשה שירצה לעשות, ולפיכך אמר שאם הלך סופו שיהיה נמשך עד העמידה שהעמידה יותר קרוב אל גמר ותכלית שהרי אינו הולך עוד רק שאינו גמר, אבל הישיבה יותר גמר כאשר כבר יושב, והישיבה ג"כ הוא מבקש לעשות המעשה. וע"ז אמר ישב סופו להתלוצץ הוא המעשה שהוא מבקש לעשות, ויותר בליצנות נמשך אחריו כי האדם נמשך ביותר אחר הליצנות ונפשו נהנה בליצנות כמו שאמרו שאני ליצנותא דמימשך אחריה, ולפיכך הליצנות נקרא גמר עבירה לגמרי יותר מהכל עד שאמרו ע"ז אם הלך סופו לעמוד ואם ישב סופו ללוץ. ומזה תלמוד קושי הליצנות ועונש שלו כאשר הכתוב מזכיר אותו אחרון לכל החטאים שתדע מזה כי הוא הקשה מכולם.

12) חידושי הלב – פרשת תולדות, עמ' קלד (ר' אלתר חנוך הענאך לייבאוויטש זצ"ל) [1908-2008]

<p>רואים אנו כאן למוד חשוב בכוחות הנפש של האדם. קודם המכירה האמין עשו שהוא הולך למות, משום שתאוותו להשיג את נזיד העדשים עוורה את עיניו ובלבלה את דעתו. ברם לאחר שהשיג את תאוותו, הכיר את האמת שאינו הולך למות, ואז יסרוהו כליותיו על שמכר את בכורתו, והוצרך לחדש פילוסופי' חדשה, לבזות את הבכורה, ולשכנע את עצמו שטוב עשה שמכרה, כדי להשתחרר מיסורי כליותיו.</p>	<p>והנה קשה בעינינו, למה בא השינוי אחר המכירה? והרי קודם המכירה הבין את ערך הבכורה, ומכרה רק מפני שפחד שהוא הולך למות על ידה, ולמה לאחר המכירה נשתנה דעתו, שלא הבין עוד את ערכה ובזזה אותה?</p>
--	---

